

Kendisi Kalarak

Kâmil YEŞİL

Nuri Bey ve Nazife Hanım. Evde iki ihtiyar. Bir kör bir ayvaz. Nüfus da-iresine bakılırsa üç oğlan bir kızları var. Akif, Necip, Sezai ve Meryem. Nerdeler. Herkes kendi evinde, yurdunda. Aynı şehirde bile değiller. “Doğdu-ğun yer değil; doyduğun yer.” Kim demişse boynu altında kalsın. Böyle diyerek ana-babayı çocuklarından kopardılar.

Yeknesak bir hayat, evde süren. Binlerce olsa da aynı uzunlukta, aynı boyda çam yaprağı gibi. Üstelik diken. Ne ele geliyor ne avuca.

Üç oda bir salon nelerine yetmiyor. Bir odalık hayat onlarınki. İnsan üç odalı bir evi neden ister. Hayat, bir odaya sığmaz da ondan. Artık o zamanlar geçti. Çocuklar için ayrı, misafir için ayrı, kendileri için ayrı bir odaya ihtiyaç kalmadı. Ne misafir var ne çocuklar. Evdeki her eşya bir kişiyi, bir olayı anlatıyor. Yeri ile. Rengi ile. Örtüsü ile. Bundan dolayı yerini değiştirmeye Nazife Hanım’ın elleri varmadı yıllarca.

Yerdeki halıyı Nazife Hanım gelin olurken getirdi. Rahmetli annesinden hatıra. Acem işi. Çıplak olarak basmaya kıyamadı. Annesinin ruhu da nasıplensin diye bir köşesini namazlık yaptı. Namaz kıldığı yeri özel bir örtü ile örtüyor ayak değmesin diye. Sadece namaz vakitlerinde açıyor. Perdeler ablası Melahat’tan. O da rahmetli oldu. Koltuklar babası merhum Hayreddin Bey’in hediyesi. Klasik, şark zevki ile yapılmış, örneği artık bulunmayan oyma desenli koltuklar. Sehpalar, koltukların cinsinden. Ceviz. İşlemeli. Ne kahveler içildi, ne meyveler, ne kuru yemişler kondu şu örtünün üzerine. Şu yemek masası, şu sandalyeler, şu sürahi nice insanları ağırladı. Hatıralar üst üste. Hepsi de bir eşyaya bitişik. Onlar olmazsa hatıralar da unutulacak, yok olacak diye ne kimseye veriyorlar ne de yerlerini değiştiriyorlar.

Ta ki üç sene öncesine kadar. Bu düzene alışmışlardı. Işık yanmasa, karanlıkta el yordamı ile hiçbir eşyaya toslamadan işlerini görebiliyorlardı. On sekiz yıl, on iki gün. Dile kolay.

Üç sene önce, kızı Meryem ve damadı Erdem gelince, ilk iş olarak evi temizleme bahanesiyle eşyaya, eşyanın yerine el atmak oldu. Yemek masasını salona çekelim. Bak ne güzel oldu. Şu güpür perdeleri değiştirelim içerisi daha çok ışık

alır. Bak ne parlak oldu. Evin içine güneş doğdu. Nurlandık. Şu sehpaları öteki odaya taşıyalım. Bak, odanın içi ne kadar genişledi. Şu fırını buzdolabımın üstüne koyalım. Şu sandalyelerin örtüsünü değiştirelim. Neyse bu şimdilik kalsın.

Hepsine bir bahane buldular. Yaptıkları değişikliği izah sadedinde bir sürü laf da ürettiler. Kızımdır, damattır biraz da onların zevki olsun, biraz da onların gönlü olsun diye düşündükleri için ses çıkarmadılar. Sonra bu yeni düzene de alıştılar.

Şimdi şimdi düşünüyor Nuri Bey. Hayatımızı değiştiremeyince, eşyamızı, oturma grubumuzu, sehparamızı, perdelerimizi değiştirdiler. İyi de oldu. Anılara yenileri eklenecek bundan böyle.

Eşyanın bıraktığı boşluk, kısa bir zaman sonra yerini büyük bir kalp boşluğuna bıraktı. Bu yaştan sonra karı-koca olarak, bakılacak yeni bir yüz ve göz bulacak değiller.

Değişen eşyalarının yanında başka değişmezler vardı: Her gece aynı saatte -saat 11'de- yatmak. Saat 23 demeyi bir türlü beceremediler. Tıpkı paradan altı sıfır atıldıktan sonra 5 TL'ye 5 milyon, 10 liraya 10 milyon demeye devam etmeleri gibi. Tahsil görmüş, devlete şu kadar hizmet etmiş okuryazar insanlar böyle ise halk nasıl alıacak bu yeni paraya? Gece yatış saati nasıl değişmediyse her sabah kalkış saati öyle sabit kaldı. Aynı saatte -güneş doğmazdan 1 saat önce- kalktılar hep. Namaz için zorunlu bu. Güneşin doğuşundan sonra da kahvaltı etmek. İhtiyaç değilse de doktorun tedavi gereği uyguladığı ilaç alma gibi bir şeydi bu. Kalp atışlarında bile görülen bu tekdüzelik evin içinde olsun farklı olamaz mıydı? İhtiyar babanın öksürüğü değişmedi; ama öksürük odası değişti. Oturduğu pamuk minder kalınlaştı, kül tablası cam iken metal oldu.

Elbiselerini koydukları dolap boyandı, sobanın altı biraz yükseltildi. Duvarlara yeni resimler asıldı. Girildiğinde: "A, bu masa yeni yerinde ne kadar da güzel duruyor!" sözünü duymak istiyorlardı.

Yaşlılar oralı olmadı.

Nasıl olsa yaz tatili bitince bırakıp gidecekler; gittikten sonra gücümüz yeterse eski düzeni yerine getiririz. Hem bize de kendimizce iş çıkmış olur, diye düşünüyorlardı.

Aslında eski yerinde daha güzel ve kullanılışlıydı. Hatta kapının karşısındaki ilk yerine geldiğinde bu masaya aynı sözler söylenmişti. Onlar da buna inanmış ve sevinmişti. İhtimal, bir ay, belki iki ay sonra bu kez masa sanki onlarla saklambaç oynuyormuş gibi başka bir köşeye gidip yerleşecek; yine aynı sözlerle övülecek, sevinecekti.

Kimse demeyecekti; şunu dışarı alalım, diye. Ne işe yarıyordu ki? Evde boşluk olacağından mı korkuyorlardı? Yaşadıklarından biliyorlardı bunu. Boşluk içlerinde idi. Hem de gittikçe derinleşiyor, derinleştikçe karanlık yoğunlaş-

yordu. Çocuklar bırakmıştı bu boşluğu. Torunlar da derinleştirmişti.

Zengin görülmek mi isteniyor? Kime veya kimlere? Gelen gidenleri mi var ki? Bayramdan bayrama gelen torunların böyle taraklarda bezi yok. Komşuluk ölmüş.

Kime öyleyse?

Kendilerine.

Zaman su gibi. Zamanın geçişini yüzler gösteriyor. Bir de torunlar.

Nuri Bey ve Nazif Hanım'ın kızları Meryem'den olma torunları Şule.

Anne ve babasından önce çıktı geldi. Onları bekleyemedi. Amcaları ve yengeleri, yeğenler ve kuzenleri de gelecek. Ama sürpriz olsun diye söylemiyor babaannesine ve büyükbabasına.

Bu kadar insan gelecek. Şimdi annem babam dinlenmeden temizlik yapacağız diye işe giriyor, evin düzenini darmadağın ederler diye birkaç saat dinlenir dinlenmez kolları sıvadı.

Çalışırken bu ara büyükbabasının ve babaannesinin isimleri geldi. Ne diye Nuri Dede, Nazife Nine demiyordu. Böyle de hitap etse yakışıyordu. Sonra kendi ismine ekledi. Şule Nine. Hiç fena değil. Ama kuzeni Tuğçe ne yapacak bakalım. Tuğçe Nine. Zihninde bir imge canlanmadı. İki kelime birbirini yadırgadı. Ya Tunçal ne yapacak? Tunçal Dede. Bu ne yav?

İngesizlik.

İş esnasında kafasına böyle şeyler takar ve işin nasıl bittiğinin farkına varmazdı.

Okul bitmiş ve ödül olarak işte dedesinin -o büyükbaba diyor- ninesinin, -o büyükanne diyor- yanına gelmişti. Diplomasını göstermek için geldiği köyde; evi kendisini bırakmış olarak buldu. Artık yaşlılar, evden, eşyadan soyunmuşlardı.

Hamaratlığı tutmuştu. Anne babasına sürpriz yapacak, kalabalık olmadan evi temizleyecek, dayayıp döşeyecekti.

Halıyı sanki babaannesi söylemiş gibi getirdi, oturma odasına serdi. Hâlbuki üç-dört yaşlarındaki sayılmazsa, ilk kez geliyordu. Yemek masasının salonda ne işi var. Mutfakta olursa daha pratik olur, yeme taşımamız deyip masayı salondan alıp mutfığa taşıdı. Bak ne güzel oldu. Güzel oldu değil mi babaanne. Şu güpür perdeler buraya nasıl da yakışır, deyip küçük odadan getirip oturma odası olarak da kullanılan mutfığa taktı. Bak ne parlak oldu. Odaya güneş doğdu sanki. Anne babasının kelimeleri ile beğeniyordu; ama o bunun farkında değildi. Onlar da böyle söylemişti. Sehpalar neden öteki odada. Sehpa dediğin masasının yanında, televizyonlu odada olur ki yemekten sonra üstünde çay içebilelim, meyve yiyebilelim. Bak odanın içi ne kadar güzel oldu. Fırın neden

buzdolabının üstünde babaanne?

Nazife Hanım, annen baban koydu diyemedi. Öyle işte dercesine boynunu eğdi. Küçük, önden kapaklı fırını buzdolabının üstünden indirdi. Köşeye koydu. Sandalyelerin örtüsünü değiştirmeye gerek yok.

Bu sandalye örtüsünde bir şey var ama ne, diye düşündü Nazife Hanım. Kızı da değiştirmeye gerek duymadı, torun da. Evet, değişmeyen sadece sandalyelerin örtüsü idi. Öteki eşya bundan üç sene önce nerede ise, hangi vaziyette kurulu ise o eski yerlerinde idi. Büyükbaba veya büyükanne hiçbir şey söylememiş, bakalım ne yapacak diye seyretmişlerdi sadece. Kurulan düzen kendi kurdukları düzendi.

Fazla geçmedi. Bir hafta içinde onlar da evin düzenine alıştı. Her şey ne güzel yerli yerinde diye düşünmeye başladılar.

Eskisi de güzeldi şimdi de güzel. Acaba hangisi gerçek güzel?

Geriye diğer ayrıntılar kaldı.

Mesela, Şule, aileyi kendi kalkış saati olan öğleye doğru 11'de kaldırmayı başarabilecek mi? Sanmıyor ama deneyecek.

Ben de sanmıyorum.

Ne kadar kaldıysa, güneş doğmadan, horozlar ötmeden ayağa kalkan bu ihtiyarların yanında güneşi hep elini yüzünü yıkamış; evi, etrafı toplanmış olarak gördü.

İhtiyarlar onu zorlamıyordu ama Şule gene aynı saatte uyanıyor, isteksiz, biraz kırgın olsa da ve canı istemese de mutfağa gidiyor, masaya yemeğini koyuyor ve isteksizce yemeğe çalışıyordu.

Nuri Bey'in kızı Meryem ve damadı Erdem geldiklerinde her şeyin eskisi gibi olduğunu görünce önce şaşırıyorlar.

Bu ihtiyar hâlinizle bu kadar değişikliği nasıl yaptınız. Madem değişmesini istemiyoordunuz, o zaman söyleseydiniz ya babacığım.

Biz bir şey yapmadık, dediler. Ne yaptı ise torunumuz yaptı. Kızınız Şule.

Sonra, dünya hayatı böyledir işte, dedi. Düzen böyle bir şey işte. Yeni sistem diye bir şey yoktur aslında. Dönen sistem diye bir şey vardır. Ben buna kendisi kalarak değişmek, diyorum.

Bu sözü nasıl söylediğine kendisi de şaşırıyor Nuri Bey.

Sonra bir kere daha söyledi:

Kendisi kalarak değişmek.

Kendisi kalarak...